

## פרשת ראה – סוד היחיד והיחד

המלחמה הקרה, שהתחוללה אחרי מלחמת העולם השנייה, עימתה זו כנגד זו בין שתי תפיסות עולם – קומוניסטית וקפיטליסטית. בין שלל הפערים והמחלוקות בין שתי השקפות העולם הללו בולט במיוחד המתח שבין הפרט לכלל. הגוש המזרחי דגל בהשקפה שדרסה את הפרט והעצימה את הכלל. הקומוניזם נקט בדיכוי אכזרי כלפי היחיד, בדרישה מתמדת להעדיף את טובת החברה והקבוצה.

הקפיטליזם האמריקני היה ההפך הגמור – הוא הדגיש וקידש את זכויות הפרט, את חירותו ואת עצמאותו. גם במחיר של ניכור מהחברה, פירוק הקהילה ודלדול בכוחו של הציבור. למדינה ולחברה בתרבות המערבית הליברטריאנית יש כוח מוגבל ביותר, והחוקה האמריקנית שומרת על כך בקנאות גדולה. בין שני הקצוות הקיצוניים הללו, ישנו מרחב תרבותי גדול ומגוון. עיון בפרשת ראה, מציע מבט מורכב על הקונפליקט הזה.

בין שלל הדינים של קרבן פסח, מחייבת התורה להקריב את קרבן הפסח דווקא ב"מקום אשר יבחר ה'" ולא בכל מקום אחר – "לא תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך" (דברים טז, ה). אך את הפסוק הפשוט הזה, דורשים חז"ל באופן מפתיע – "רבי יהודה אומר: מניין לשוחט את הפסח על היחיד שעובר בלא תעשה תלמוד לומר לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך" (ספרי דברים קלב). ר' יהודה מוציא את המילה "באחד" מידי פשוטה, ומבקש ללמוד מן הפסוק כי לא ניתן לקיים את הפסח ביחידות. לשיטתו – קרבן הפסח דורש חבורה, ומי שנמצא לבדו, בלא קרובים ומכרים, אינו יכול לקיים את המצווה.

ניתן היה לחשוב שעמדתו של ר' יהודה, היא עמדה "קומוניסטית" – הדוחה את הפרט מפני הכלל, עד כדי כך שפרט בודד שאינו חלק מקבוצה, מאבד את זכותו ועמידתו אל מול החובה ההלכתית. הפסח זו מצווה של קבוצה וחבורה, והיחיד לכאורה אינו נחשב

בלעדי לחברי "תורה לבני אדם" - קהילת השיעורים של הרב אילעאי עופרן  
ניתן להעביר את הקובץ למשפחה וחברים

להצטרפות לקהילה: [www.torah-for-human.com](http://www.torah-for-human.com)

לגביו כלום. אלא שהלכה אחרת שאומר ר' יהודה בדיני קרבן פסח, אומרת לכאורה את ההפך הגמור – "היו חציין טהורין וחציין טמאין הטהורין... היחיד מכריע את הפסח לעשותו בטומאה דברי ר' יהודה" (תוספתא פסחים, פרק ו). הלכה זו נאמרה אגב ההלכה ש"טומאה הותרה בציבור" – ז"א, שאם רוב הציבור נטמא, ניתן להקריב את קרבן הפסח בטומאה. ולשיטת ר' יהודה (בניגוד לדעות אחרות בקרב התנאים), די בהפרש של אדם יחיד, כדי להטות את הדין ולקבוע שהפסח יוקרב בטומאה. הלכה זו מחזקת לכאורה עמדה "קפיטליסטית" – אינדיבידואליסטית, שבה מעמדו וכוחו של אדם אחד, חזק ומשמעותי דיו כדי לקבוע את מעמדה של הקבוצה כולה.

דומני שר' יהודה מבקש להציע נקודת איזון מורכבת בין שתי העמדות הקיצוניות הללו. היחיד נדרש ומחויב לקחת חלק בקבוצה, להיחלץ מבדידותו ויחידותו, ולהצטרף לחבורה. אך מרגע שעשה את תנועת ההצטרפות וההיכללות, הוא מקבל כוח, עוצמה ויכולת השפעה על הקבוצה כולה. באופן פרדוקסלי, הפורש מהקבוצה מאבד את כוחו כיחיד, והמצטרף אליה מקבל אותו. את אותו רעיון פרדוקסלי, ניסח גם הלל הזקן בדבריו הידועים במסכת אבות – "אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני" (משנה אבות, פרק א).

בלעדי לחברי "תורה לבני אדם" - קהילת השיעורים של הרב אילעאי עופרן  
ניתן להעביר את הקובץ למשפחה וחברים

להצטרפות לקהילה: [www.torah-for-human.com](http://www.torah-for-human.com)